

УДК: 343.13

ORCID: 0000-0003-4979-2152

e-mail: antey.pl@gmail.com

Andrii V. Skrypnyk,
Assistant professor of the Department of
Criminal Law and Criminal Law
Disciplines
(Poltava Law Institute
of the Yaroslav Mudryi National Law
University)

Скрипник Андрій Володимирович,
асистент кафедри кримінального права
та кримінально-правових дисциплін
(Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого)

**ДО ПИТАННЯ ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
НОВОГО «ЦИФРОВОГО» ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ**

**ABOUT THE EXPEDIENCY OF INTRODUCING A NEW
"DIGITAL" MEASURE TO ENSURE CRIMINAL PROCEEDINGS**

Анотація. У статті розкривається питання доцільності запровадження нового заходу забезпечення кримінального провадження – тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту. Основна мета заходу полягає у припиненні кримінального правопорушення, яке вчиняється у спосіб поширення цифрових даних з вебсайту, вебсторінки, адреси в Інтернеті. Здійснено аналіз основних джерел, з яких можна почерпнути нормативний матеріал для розробки моделі тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту, зокрема, Конвенції про кіберзлочинність та аналітичних матеріалів до неї, наробок робочої групи при Комітеті з питань правоохоронної діяльності з метою підвищення ефективності досудового розслідування кіберзлочинів та використання електронних доказів. Автором доводиться доцільність використання термінів «контент» та «вебсайт» щодо об'єктів, доступ до яких тимчасово обмежується. У дослідженні віднайшла висвітлення також якісна

характеристика контенту, доступ до якого підлягає обмеженню. Науково доводяться напрями нормативних змін, необхідних для запровадження окресленого заходу забезпечення кримінального провадження, зокрема, темпоральні межі застосування тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту, коло суб'єктів, уповноважених приймати рішення про застосування такого заходу, а також порядок скасування його дії.

Ключові слова: цифрова інформація, цифрові докази, контент вебсайту, заходи забезпечення кримінального провадження

Summary. The paper analyzes the appropriateness of introducing a new measure to ensure criminal proceedings - a temporary restriction of access to website content. The main purpose of the measure is to stop the criminal offense, which is committed by distributing digital data from a website, web page, address on the Internet. The analysis of the main sources from which it is possible to draw normative material for development of model of temporary restriction of access to content of the website, in particular, the Convention on cybercrime and analytical materials to it, groundwork of working group at Committee on law enforcement activity electronic evidence. The author proves the use of the terms "content" and "website" in relation to objects to which access is temporarily restricted. The study also highlighted the qualitative characteristics of the content to which access is subject to restriction. The directions of normative changes necessary for introduction of the outlined measure of ensure of criminal proceedings, in particular, temporal limits, a circle of the subjects authorized to make the decision on application of such measure, and also the order of cancellation are scientifically proved.

Key words: digital information, digital evidence, website content, measures to ensure criminal proceedings

Постановка проблеми. Цифрові технології, ставши невід'ємним атрибутом сучасного суспільного життя, істотно змінили життєвий уклад

людини. Використання електронних пристроїв, з *одного боку*, дозволяє більш ефективно реалізувати низку правомочностей (приміром, право на інформацію, свободу спілкування), з *іншого боку*, стає все більш поширеним способом вчинення кримінальних правопорушень (до прикладу, викрадення коштів з віртуальних банківських рахунків, кримінально-каране розповсюдження цифрової інформації у формі публічних закликів до повалення конституційного ладу або неліцензійного програмного забезпечення). Описана тенденція свідчить про появу нового, «цифрового» аспекту споконвічної проблеми пошуку балансу між дотриманням прав і свобод людини й ефективністю боротьби зі злочинністю, який найбільш яскраво проявляється у сфері кримінальної юстиції.

На міжнародному рівні процесуальний інструментарій боротьби з цифровими правопорушеннями закріплено у Конвенції про кіберзлочинність від 23.11.2001 (далі – Конвенція). Зазначений міжнародний документ, будучи прийнятим двадцять років тому, не передбачає процесуальної дії, спрямованої на припинення кримінально-караного поширення цифрової інформації, яке можна було б реалізувати в рамках такого забезпечувального заходу, як тимчасове обмеження доступу до вебсайту.

Стан опрацювання обраної проблематики, аналіз останніх публікацій та досліджень. Пропозиції запровадити таку процесуальну дію вже висловлювалися у науці [1, с.138, 310-311] та віднайшли ґрунтовне оформлення у вигляді таблиці змін до процесуального закону, розробленої робочою групою при Комітеті з питань правоохоронної діяльності з метою підвищення ефективності досудового розслідування кіберзлочинів та використання електронних доказів (утвореною 11 грудня 2019 року) [2, с.11-12, 28-48].

Метою статті є визначення основних компонентів нового заходу забезпечення кримінального провадження – обмеження доступу до контенту вебсайту.

Виклад основного матеріалу. Що ж змушує дослідників й автора цієї статті звертатися до осмислення питання, не відображеного у профільному

міжнародному договорі? *З одного боку*, актуальність проблеми у практичній площині. Підтвердженням такої є наявність судових рішень, якими обмежувався доступ до Веб-сайтів або до певної інформації на них, наприклад, для забезпечення позову у цивільному [3; 4; 5; 6; 7] або господарському процесі [8]. У кримінальному ж судочинстві для цього використовуються більш оригінальні способи, як-от: а) накладення арешту на майнові права інтелектуальної власності, які виникають у користувачів мережі Інтернет під час використання вебресурсу [9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16]¹; б) накладення арешту на майнові права інтелектуальної власності, доменне ім'я вебресурсу [18; 19]. Наявність же проблеми підтверджує неоднозначність позицій судових інстанцій з описаного питання: на відміну від зазначених вище судових актів як слідчі судді [20; 21], так й апеляційні суди визнають неможливим накладення такого арешту [22; 23;

З іншого боку, високий ступінь втручання у права і свободи людини, який має місце під час обмеження доступу до цифрової інформації, а також невідповідна до нього якість нормативного підґрунтя. Тісний зв'язок цифрових технологій і основоположних прав і свобод людини (права на приватність, на доступ до інформації та вільне вираження поглядів) визнано на міжнародному рівні [див. 25; 26; 27, § 63], а блокування сайтів (обмеження доступу до них) без належних правових гарантій ЄСПЛ кваліфікував як порушення свободи вираження поглядів [див. 28, § 46-56; 29, § 47-67]. Про якість нормативного підґрунтя свідчить те, що обмеження доступу до вебсайтів у національному законодавстві комплексного врегулювання так і не віднайшло². Через це

---

¹ Логіку появи такого незвичного, на перший погляд, формулювання яскраво демонструє цитата з ухвали слідчого судді: «Таким чином є достатні підстави вважати, що майнові права інтелектуальної власності, які виникають у користувачів мережі інтернет при використанні вище вказаних веб-ресурсів використовуються в якості вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 203-2 частиною 1 КК України, а тому виникла необхідність у накладенні арешту на майнові права інтелектуальної власності, які виникають у користувачів мережі інтернет при використанні зазначених веб-ресурсів, з метою збереження речових доказів та припинення вчинення кримінальних правопорушень» (ухвала від 20 січня 2020 року (справа № 755/1439/16-к) [17].

² Нормами, які впливають на описані суспільні відносини, можна вважати: а) ч.1 ст.28 ЗУ «Про інформацію», яка містить загальну заборону використання інформації для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини; б) п.18 ч.1 ст.39 ЗУ «Про телекомунікації», у якому закріплено обов'язок операторів і провайдерів телекомунікаційних послуг на

особливу актуальність мають питання належного нормативного врегулювання підстав і порядку такого обмеження прав і свобод людини, невід'ємними супутниками якого мають стати дієві гарантії недопущення їхнього порушення. Здійснити це можна, зокрема, шляхом запровадження нового заходу забезпечення кримінального провадження, згаданого вище – тимчасового обмеження доступу до вебсайту.

Продемонструвати практичну значущість пропонованого заходу забезпечення можна таким прикладом. Значної чисельності у судовій практиці отримали випадки притягнення до кримінальної відповідальності за розповсюдження у соціальних мережах інформаційних текстових повідомлень, що містять у собі публічні заклики до вчинення дій, направлених на зміну меж території або державного кордону України на порушення порядку (ст.110 КК) [30; 2; 33; 34]. Допис у соціальній мережі (наприклад, «ВКонтакте» або «Однокласники») – це не лише результат вчинення протиправних дій, але і ключовий доказ обвинувачення. Тому шляхом блокування доступу до нього можна, з *одного боку*, припинити кримінально-каране поширення інформації, заборонивши перегляд користувачами соціальної мережі, з *іншого боку*, запобігти видаленню ключової доказової інформації, позбавивши такої можливості її автора (дописувача).

Як вже зазначалося, науці відомі пропозиції, пов'язані із запровадженням тимчасового обмеження доступу до вебсайту. Хоча в обох виявлених автором варіантах містяться раціональні ідеї, за основу варто взяти наробки вітчизняних дослідників. Попри привабливість пропозиції М.С. Сергєєва у контексті процесуальної економії [1, с.310-311], проєкт змін вітчизняного походження [2, с.11-12, 28-48] є детальнішим і тому містить більш якісні запобіжники на кожному етапі процесуальної дії³. Задля лаконічності викладу не будемо описувати основні ідеї, закладені розробниками у тимчасове обмеження доступу

підставі рішення суду обмежувати доступ своїх абонентів до ресурсів, через які здійснюється розповсюдження дитячої порнографії.

³ Це, проте, не звільняє від обов'язку скористатися раціональними пропозиціями згаданого вченого.

до вебсайту, обмежившись лише аналізом тих положень, які, на наше переконання, потребують вдосконалення.

Перш за все потрібно визначитись з тим, доступ до чого в рамках заходу забезпечення тимчасово обмежується. Існує декілька варіантів: а) вебсайт [1, с.310]; б) визначений (ідентифікований) інформаційний ресурс (інформаційний сервіс); в) інформація чи комп'ютерні дані, які розміщені на такому ресурсі (сервісі) [2, с.28,29]. Останні два варіанти містять очевидні недоліки. *По-перше*, у викладеному вигляді вони у чинному законодавстві України не зустрічаються⁴, тобто знову пропонується запровадити у процесуальному законі унікальний термін, визначення змісту якого матиме довільний характер. *По-друге*, відповідно до нормативно закріплених визначень інформаційний ресурс – це інформація (абз.3 ч.1 ст.1 ЗУ «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України»), а сервіс інформаційної системи – це програмний засіб (п.2 Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 1024). Якщо із «розміщенням» інформації чи комп'ютерних даних в інформаційному сервісі (програмі) ще погодитися можна, то розмістити інформацію чи комп'ютерні дані в інформаційному ресурсі (інформації) видається за складне. *По-третє*, інформація і комп'ютерні дані – це не тотожні поняття, а тому крізь призму філософських і технічних основ більш коректно вживати термін цифрові дані (як технічне «підґрунття» цифрової інформації, доступ до якого і можна обмежити).

Що ж до нормативних приписів, то у них більш доречно вживати термін вебсайт як такий, що: а) закріплено у чинному законодавстві; б) найбільше відповідає тому, доступ до чого тимчасово обмежується. Так, інформаційне

---

⁴ Натомість замість термінів *інформаційний ресурс/сервіс* вживаються категорії «державні інформаційні ресурси» (наприклад, абз.3 ч.1 ст.1 ЗУ «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», ч.2 ст.4, ч.2-4 ст.8, ч.2,3 ст.9, ч.1 ст.10 ЗУ «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», п.1,4 Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджених постановою Кабінету міністрів України від 29 березня 2006 р. № 373) та «сервіс єдиної інформаційної системи МВС» (п.2 Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 1024).

розуміння вебсайту⁵ та уявлення про його двоелементну структуру (технічна та змістовна частини [35, с.34; 36]) дозволяє обґрунтувати тимчасове обмеження доступу не до всього веб-сайту, а лише до його змістовної частини, яку найбільш доцільно іменувати контентом. Під контентом розуміються: «1. зміст; 2. об'єм, місткість» [37, с.302], а також «інформаційні ресурси (зміст, інформаційне наповнення, змістовна інформація) веб-вузла (www.microsoft.com)» [38, с.99]. Наприклад, якщо цифрову інформацію було опубліковано у пості на персональній сторінці особи у соціальній мережі, то «закриття» доступу до усієї сторінки буде непропорційним заходом, тому що для досягнення мети достатньо тимчасово обмежити доступ до відповідного допису. Якщо ж увесь контент сайту «поза законом», то тимчасове обмеження доступу фактично дорівнюватиме блокуванню веб-ресурсу. Через це найбільш вдалою назвою заходу забезпечення кримінального провадження видається таке: «Тимчасове обмеження доступу до контенту вебсайту».

Другий аспект, який хотілося б висвітлити, пов'язаний із якісною характеристикою контенту, яка дозволить тимчасове обмеження доступу до нього. Як вже зазначалося раніше, у вітчизняному законодавстві це питання врегульовується фрагментарно. Утім, більш розгорнутий перелік заборон на поширення інформації можна віднайти у кримінальному законі⁶ і саме на нього, на наш погляд, варто орієнтуватися під час визначення підстав для тимчасового обмеження доступу до контенту: тимчасовому обмеженню має підлягати доступ до тієї інформації, поширення якої утворює об'єктивну сторону кримінального правопорушення. Це повністю узгоджується з міжнародними рекомендаціями з

---

⁵ Згідно з п.6 ст.1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» веб-сайт – сукупність даних, електронної (цифрової) інформації, інших об'єктів авторського права і (або) суміжних прав тощо, пов'язаних між собою і структурованих у межах адреси веб-сайту і (або) облікового запису власника цього веб-сайту, доступ до яких здійснюється через адресу мережі Інтернет, що може складатися з доменного імені, записів про каталоги або виклики і (або) числової адреси за Інтернет-протоколом. Натомість, п.3 ч.1 ст.1 ЗУ «Про електронні довірчі послуги» містить інше визначення – сукупність програмних засобів, розміщених за унікальною адресою в обчислювальній мережі, у тому числі в мережі Інтернет, разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певних суб'єктів і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інших інформаційних послуг через обчислювальну мережу. Попри відмінності у визначеннях сутність залишається однаковою: сайт – це цифрова інформація, а це дозволяє визнавати таке розуміння інформаційним.

⁶ Йдеться, наприклад, про склади злочинів, передбачені ст.ст.132, 176, 182, ч.2 ст.209¹, 232, 232¹, 258², 328, 361², 436¹, 436, ч.2 ст.442 Кримінального кодексу України.

цього приводу, які визнають допустимим обмежувати доступ до інформації злочинного характеру як-от: дитячої порнографії (для захисту прав дітей), наклепу (для захисту прав та репутації інших осіб від необґрунтованих висловлювань), прямих і публічних закликів до геноциду (для захисту інших прав), матеріалів пропаганди національної, расової чи релігійної ворожнечі, що містить заклики до дискримінації чи насильства (для захисту, зокрема, права на життя відповідних груп) [39, § 25]. З цього випливає мета тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту – припинити вчинення кримінального правопорушення, яке вчиняється у спосіб поширення цифрових даних з вебсайту, вебсторінки, адреси в Інтернеті.

Третій аспект пов'язаний з часовою характеристикою заходу забезпечення. Пропонована розробниками змін тривалість у 90 днів, *по-перше*, не узгоджується зі строками досудового розслідування, *по-друге*, видається занадто тривалою з огляду на ступінь втручання у сферу прав і свобод людини. Через це більш доцільним видається обмеження строку застосування заходу строками досудового розслідування зі встановленням верхньої межі у 60 днів (з можливістю продовження на таку ж тривалість неодноразово, але у рамках строків досудового розслідування).

Четвертий аспект пов'язаний із визначенням суб'єкта, компетентного дозволяти тимчасове обмеження доступу до контенту вебсайту. Через те, що потреба у його застосуванні може виникнути не лише під час досудового розслідування, але і судового провадження, цілком обґрунтованою видається пропозиція вважати таким не лише слідчого суддю, але і суд. Це, проте, вимагає відповідної вказівки в усіх нормах, формулювання яких дозволяє це. Вирішення ж питання про скасування ухвали про тимчасове обмеження доступу до контенту вебсайту під час судового провадження варто віднести до компетенції не слідчого судді, а суду, який розглядає кримінальне провадження, незалежно від органу, що прийняв оспорюване рішення.

П'ятий аспект пов'язаний із припиненням дії цього заходу. Самого покладення обов'язку на дізнавача, слідчого, прокурора одночасно з винесенням постанови про закриття кримінального провадження прийняти рішення про скасування тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту (ч.4 ст.169-8 КПК в редакції таблиці змін), на переконання автора, недостатньо. Підтвердженням цього є складнощі, що виникли попри існування аналогічного правила щодо арешту майна (ч.3 ст.174 КПК). Йдеться про проблему його скасування після закриття кримінального провадження, до розв'язання якої вже неодноразово зверталася Велика Палата Верховного Суду [див. 40; 41; 42]. З огляду на це найбільш ефективним видається встановити правило про «автоматичне» скасування тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту внаслідок закриття кримінального провадження незалежно від прийняття слідчим, прокурором рішення про це.

Висновки та пропозиції. З огляду на проведене дослідження, перспективним напрямком оптимізації національного інструментарію збирання цифрових даних як доказів є запровадження такого заходу забезпечення кримінального провадження, як тимчасове обмеження доступу до контенту вебсайту. Для функціонування останнього потребується внесення змін до процесуального закону, якими варто передбачити:

- якісну характеристику контенту вебсайту, доступ до якого може бути обмежено;
- мету запровадженого заходу забезпечення – припинити кримінальне правопорушення, яке вчиняється у спосіб поширення цифрових даних з вебсайту, вебсторінки, адреси в Інтернеті;
- темпоральні межі застосування тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту - 60 днів (з можливістю продовження на таку ж тривалість неодноразово, але у рамках строків досудового розслідування);

- право приймати рішення про застосування такого заходу забезпечення на досудовому розслідуванні – слідчим суддею, під час судового провадження – судом;

- «автоматичне» скасування тимчасового обмеження доступу до контенту вебсайту внаслідок закриття кримінального провадження незалежно від прийняття слідчим, прокурором рішення про це.

Ключовим же параметром такого заходу забезпечення кримінального провадження має стати пропорційність, крізь призму якої потрібно оцінювати обсяг контенту, доступ до якого підлягає обмеженню.

Література

1. Сергеев М. С. Правовое регулирование применения электронной информации и электронных носителей информации в уголовном судопроизводстве: отечественный и зарубежный опыт : дис. ... канд. юрид. наук. Казанск. (Приволжск.) федер. ун-т. Казань, 2018. 322 с.

2. Пропозиції щодо проекту правок до процесуального законодавства України, що стосується кіберзлочинності та електронних доказів (2016/DGI/JP/3608) від 28 травня 2017 року. 30 с. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1pIM2wTFZjAN1CbWqXh9qN0cWSKzAULtX>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

3. Ухвала Деснянського районного суду м. Києва від 10.02.2012 року, судова справа № 2-1346/12. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/21537438>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

4. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 25 серпня 2016 року, судова справа № 757/36221/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59938896>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

5. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 12 квітня 2017 року, судова справа № 757/50935/16-ц. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66164359>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

6. Ухвала Солом'янського районного суду міста Києва від 24 червня 2020 року, судова справа № 760/30938/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90277783>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

7. Ухвала Трускавецького міського суду від 19 квітня 2018 року, судова справа № 457/349/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73485803>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

8. Ухвала Господарського суду Харківської області від 29 вересня 2016 року, судова справа № 922/3151/16. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61683706>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

9. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 07 листопада 2019 року, судова справа № 757/59245/19-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85494425>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

10. Ухвала Голосіївського районного суду м. Києва від 11 квітня 2019 року, судова справа № 752/1795/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81357269>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

11. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 10 липня 2018 року, судова справа № 757/33556/18-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75578835>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

12. Ухвала Голосіївського районного суду м. Києва від 20 березня 2018 року, судова справа № 752/4117/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72959493>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

13. Ухвала Київського районного суду м. Харкова від 10 червня 2019 року, судова справа № 640/6985/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82478604>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

14. Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва від 30 січня 2020 року, судова справа № 755/1439/16-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87263489>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

15. Ухвала Ленінського районного суду м. Миколаєва від 13 серпня 2019 року, судова справа № 489/2781/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83632861>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

16. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 13 лютого 2019 року, судова справа № 127/800/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79810194>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

17. Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва від 20 січня 2020 року, судова справа № 755/1439/16-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87082890>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

18. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 23 липня 2018 року, судова справа № 757/35677/18-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75787737>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

19. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 19 лютого 2019 року, судова справа № 127/952/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79961179>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

20. Ухвала Херсонського міського суду Херсонської області від 20 травня 2019 року, судова справа № 766/11086/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81867782>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

21. Ухвала Заводського районного суду міста Миколаєва від 05 січня 2018 року, судова справа № 487/3953/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71556467>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

22. Ухвала Апеляційного суду Миколаївської області від 19 січня 2018 року, судова справа № 487/3953/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71695380>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

23. Ухвала Київського апеляційного суду від 05 березня 2020 року, судова справа № 755/1439/16-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88231731>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

24. Ухвала Київського апеляційного суду від 10 грудня 2018 року, судова справа № 757/33556/18-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78823865>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

25. La Rue F. Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression. URL: http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

26. Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум (Рекомендація CM/Rec(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо посібника з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум). URL: <https://rm.coe.int/16802e3e96>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

27. Справа «Редакція газети «Правое дело» та Штекель проти України» № 33014/05 від 5 травня 2011 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_807#Text. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

28. Case of Ahmet Yildirim v. Turkey №. 3111/10 of 18 December 2012. *European Court of Human Rights*. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-126893>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

29. Case of Cengiz and Others v. Turkey № 48226/10 and 14027/11 of 1 December 2015. *European Court of Human Rights*. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159188>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

30. Вирок Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 27 травня 2020 року, судова справа № 185/3113/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89475972>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

31. Вирок Індустріального районного суду міста Дніпропетровська від 13 лютого 2020 року, судова справа № 202/696/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87588085>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

32. Вирок Приморського районного суду міста Маріуполя Донецької області від 17 січня 2020 року, судова справа № 266/6354/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86970009>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

33. Вирок Суворівського районного суду міста Одеса від 27 серпня 2019 року, судова справа № 523/12932/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83860168>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

34. Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської області від 18 липня 2018 року, судова справа № 161/19656/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75430051>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

35. Мацкевич О. О. Веб-сайт: визначення поняття та можливості правової охорони з позиції авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 6. С. 32–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2017_6_5. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

36. Рекомендації Державного комітету телебачення і радіомовлення щодо охорони та захисту авторського права у сфері діяльності засобів масової інформації від 12.08.2010. Державний комітет телебачення і радіомовлення України. URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=76447&cat_id=76446. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

37. Кочергин В. И. Большой англо–русский толковый научно-технический словарь компьютерных информационных технологий и радиоэлектроники. Томск : Изд-во Том. ун-та, 2016. 4093 с.

38. Марущак А. І., Швець М. Я. Словник термінів інформаційного права. Київ : КНТ, 2008. 184 с.

39. Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум (Рекомендація СМ/Рес(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо посібника з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум). URL: <https://rm.coe.int/16802e3e96>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

40. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 24 квітня 2019 року, судова справа № 2-3392/11. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81691819>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

41. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08 листопада 2019 року, судова справа № 643/3614/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85743705>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).

42. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 21 серпня 2019 року, судова справа № 911/1247/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84153000>. (дата звернення до ресурсу: 01.11.2021).